

супроводжує особистісне зростання людини. Так, Н. А. Рыбакова [2] констатує, що прагнення виконання цих педагогічних завдань створить умови для забезпечення самореалізації студентів в освітньому процесі та подальшої творчої самореалізації у професійній діяльності.

Література:

1. Дедюхина, О. В. Творческая самореализация музыканта-педагога в процессе профессиональной адаптации : автореферат диссертации на соискание научн. степени канд. пед. наук [Рукопись] / О.В. Дедюхина. – Н. Новгород, 2005. – 26 с.
2. Рыбакова, Н. А. Художественно-творческая самоактуализация учителя музыки : теоретический аспект [Текст] : монография / Н.А. Рыбакова. – Бийск : АГАО им. В. М. Шукшина, 2011. – 153 с.
3. Рубинштейн, С. Л. Основы общей психологии [Текст] : учебное пособие / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2009. – 712 с.
4. Лихвар, В. Д. Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. [Рукопис] / Лихвар В. Д. – Харків, 2003. – 205 с.

УДК 37.015.311

*Барчі Беата Василівна,
Добра Катерина Юрійвна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

СУБ'ЄКТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Дослідження змістових трансформацій процесу становлення особистості упродовж всіх етапів її онтогенезу займало й до сьогодні займає у психології ключове місце, оскільки його результати прямо чи опосередковано наближають до розв'язку однієї з центральних проблем, а саме - проблеми самодетермінації психічної активності людини (К.О. Абульханова-Славська, Л.І. Анциферова, Г.О. Балл, М.Й. Боришевський, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, С.Л. Рубінштейн, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева) [1].

Ключове значення досліджуваної проблеми стає очевиднішим за сучасного стану оновлення системи освіти, у напрямку гуманізації і спрямованості її на "особистісний вимір" навчально-виховного процесу, на формування у особистості здатності до самостійного й відповідального вибору власного вектору розвитку.

Евристичний потенціал суб'єктного підходу виявився особливо затребуваним у наш час, оскільки він дозволяє знаходити адекватні відповіді на виклик психологічній науці – створити психологічний портрет особистості в сучасній ситуації розвитку особистості. Невизначеність, нестійкість соціальних умов, вимоги конкурентоспроможності, ефективності, інноваційності праці ставлять перед особистістю нові завдання розвитку. Орієнтиром стає образ життєстійкої, лабільної особистості, структурним стрижнем якої є властивості,

що виражаються поняттями групи «само – »: самореалізація, самовизначення, самоврядування і т.д. Способом розвитку такого типу особистості є саморозвиток як така форма розвитку, де особистість займає активно-творчу позицію стосовно своїх змін.

Посилення уваги до феномену саморозвитку пояснюється зростанням розуміння його визначальної ролі в життєдіяльності особистості на сучасному етапі розвитку суспільства.

Категорія "суб'єкт" за своїм походженням є філософською (М. Бердяєв, Ф. Брендано, Г. Гегель, Е. Гуссерль, М. Каган, М. Мамардашвілі, Ж.-П. Сартр та ін.) [2]. Філософи визнавали людину вільним, активним суб'єктом, що пізнає дійсність. Вони підкреслювали творчу роль суб'єкта і активний вплив теоретичних передумов на емпіричний матеріал, бачили кінцеве завдання у пануванні людини над силами природи, у відкритті та винаході технічних засобів, у пізнанні та вдосконаленні природи.

Аналіз суб'єктної природи людини, виконаний в науковій школі С.Л.Рубінштейна, уможливорює розуміння суб'єкта як втілення якісно своєрідного способу самоорганізації, саморегуляції, узгодження зовнішніх і внутрішніх умов активності [4 с.9]. А.В.Брушлінський визначає суб'єкт як «людину на вищому рівні активності, цілісності (системності), автономності, це творець своєї історії, вершитель власного життєвого шляху» [2 с.31].

Значним внеском в теорію і методологію психологічної науки про людину як суб'єкта життєтворчості є розгорнуте визначення В.А.Роменцем психологічної сутності вчинку. К.О.Абульхановою-Славською при створенні концепції особистості як суб'єкта життєвого шляху досліджено взаємозв'язки активності, свідомості та особистісної організації часу [1].

Окресливши таким чином теоретичні межі нашого розуміння професійного розвитку особистості, розглянемо особливості суб'єктного бачення процесу професійного становлення.

Так, ґрунтуючись на розумінні особистості як суб'єкта соціальних відносин і активної діяльності, Н.Б.Іванцовою спроектовано чотирикомпонентну професійно обумовлену структуру особистості, яка містить такі компоненти [3]:

1. Системоутворюючим чинником особистості є спрямованість, яка характеризується системою домінуючих потреб і мотивів. Компонентами професійної спрямованості виступають: мотиви, ціннісні орієнтації, професійна позиція, соціально-професійний статус.

2. Професійна компетентність. Під професійною компетентністю авторка розуміє сукупність професійних знань, умінь, а також способи виконання професійної діяльності.

3. Професійно важливі якості - це психологічні якості особистості, що визначають продуктивність діяльності. Вони багатофункціональні, разом з тим, кожна професія має свій перелік цих якостей.

4. Професійно значущі психофізіологічні властивості. Розвиток цих властивостей відбувається вже в ході освоєння діяльності. До цієї підструктури

відносяться такі якості, як зорово-рухова координація, окомір, нейротизм, екстраверсія, реактивність, енергетизм та ін.

Отже, суб'єктність як особистісна властивість, яка відіграє роль функціонального утворення, що забезпечує вирішення трьох основних життєвих завдань, які постійно поновлюються: узгодження особистісних потреб, здібностей, очікувань з умовами та вимогами діяльності; побудови життя відповідно до власних цілей і цінностей; постійного прагнення до досконалості через вирішення суперечностей. Процес саморозвитку вважається керованим, регульованим, організованим самою особистістю. Усвідомлена керованість розвитку самою особистістю постає як основний критерій її саморозвитку.

Література:

1. Абульханова К. А. Мировоззренческий смысл и научное значение категории субъекта / К. А. Абульханова // Российский менталитет : вопросы психологической теории и практики. – М., 1997. – С. 56–74.
2. Брушлинский А. В. Проблема субъекта в психологической науке / А. В. Брушлинский // Психол. журн. – 1991. – Т. 12. – № 6. – С. 3–11.
3. Иванцова Н. Б. Динамика потреб студентов у структурі професійної спрямованості студентів-психологів / Н. Б. Иванцова // Проблеми сучасної психології. - 2013. - Вип. 22. - С. 182-193.
4. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2007. – 720 с. (Серия : Мастера психологии)

УДК 159.923.2: 378

*Барчі Беата Василівна,
Шніцер Андрій Андрійович
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА – МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА В СИСТЕМІ ВУЗІВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Національна система освіти є ключовим елементом розвитку суспільства та держави. Метою політики нашої держави щодо розвитку освіти є створення умов для формування зрілості майбутнього фахівця з вищою освітою та постійного саморозвитку особистості в процесі професійної самореалізації. Питання професіонального становлення є предметом пильного дослідження психологічної науки, зважаючи на формуючу роль діяльності в розвитку психіки людини. Тому проблема підготовки студентів, майбутніх психологів до професії є найактуальнішим завданням освіти сьогодення. Відомо, що професійне становлення є важливим етапом розвитку особистості, який характеризується поетапним формуванням професійно важливих якостей та особистісним розвитком суб'єкта майбутньої професійної діяльності.

Як свідчать результати численних теоретичних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, процес становлення особистості майбутнього психолога

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>